

SGP Doet de SGP genoeg door vrouwen op de kieslijst te laten? Twee standpunten

De SGP doet nu zijn vrouwenplicht

De toezegging van de SGP om vrouwen toe te staan op de kieslijst, is precies waar het arrest van de Hoge Raad om vroeg, schrijft **Rob Kooijman**.

De SGP gaat formele belemmeringen voor vrouwen op haar kieslijsten opheffen, liet partijvoorzitter Maarten van Leeuwen deze week weten, maar handhaaft wel haar vrouwenstandpunt. Is dit de juiste uitvoering van het arrest van de Hoge Raad, uit 2010? De rechter bepaalde toen dat de Staat maatregelen moet nemen die ertoe leiden dat de SGP vrouwen het passief kiesrecht toekent. Over

het arrest bestaan veel misverstanden.

Zo suggereren sommige juristen dat er volgens het arrest een vrouwenquotum moet komen. Maar de rechter bedoelt iets anders. Het passief kiesrecht is het recht om verkiesbaar te zijn, en dat is men als men op een kieslijst staat. De SGP moet vrouwen slechts het recht toekennen op de kieslijst te staan. De rechter bedoelt niet dat vrouwen dit recht zonder belemmeringen moeten kunnen uitoefenen. Zo mag de SGP zelf blijven bepalen welke opvattingen haar kandidaten uitdragen, ook het vrouwenstandpunt. Het beginselprogramma hoeft dus niet te worden aangepast.

Van de rechter mag het vrouw-zijn voor de SGP geen belemmering zijn voor kandidaatstelling. Het beginselprogramma

mag daarom niet de status hebben van een reglement. Als het vrouw-zijn voor de SGP geen formele belemmering is, dan is dat de juiste uitvoering van het arrest. Het vrouw-zijn kan dan in een concreet geval voor de SGP ook geen belemmering zijn. Anders handelt de SGP in strijd met die reglementen. Ook hierover bestaan misverstanden.

Wat bedoelde de rechter destijds dan met 'maatregelen'? Volgens toenmalig minister Donner zijn maatregelen eisen die de Staat aan de kandidaatstelling bij de SGP kan stellen. De eis die het minste inbreuk maakt op de grondrechten van de SGP is volgens hem, dat het vrouw-zijn geen formele belemmering is voor kandidaatstelling. Grappig, dat is precies wat het toekennen van het passief kiesrecht aan vrouwen volgens de rechter betekent. De minis-

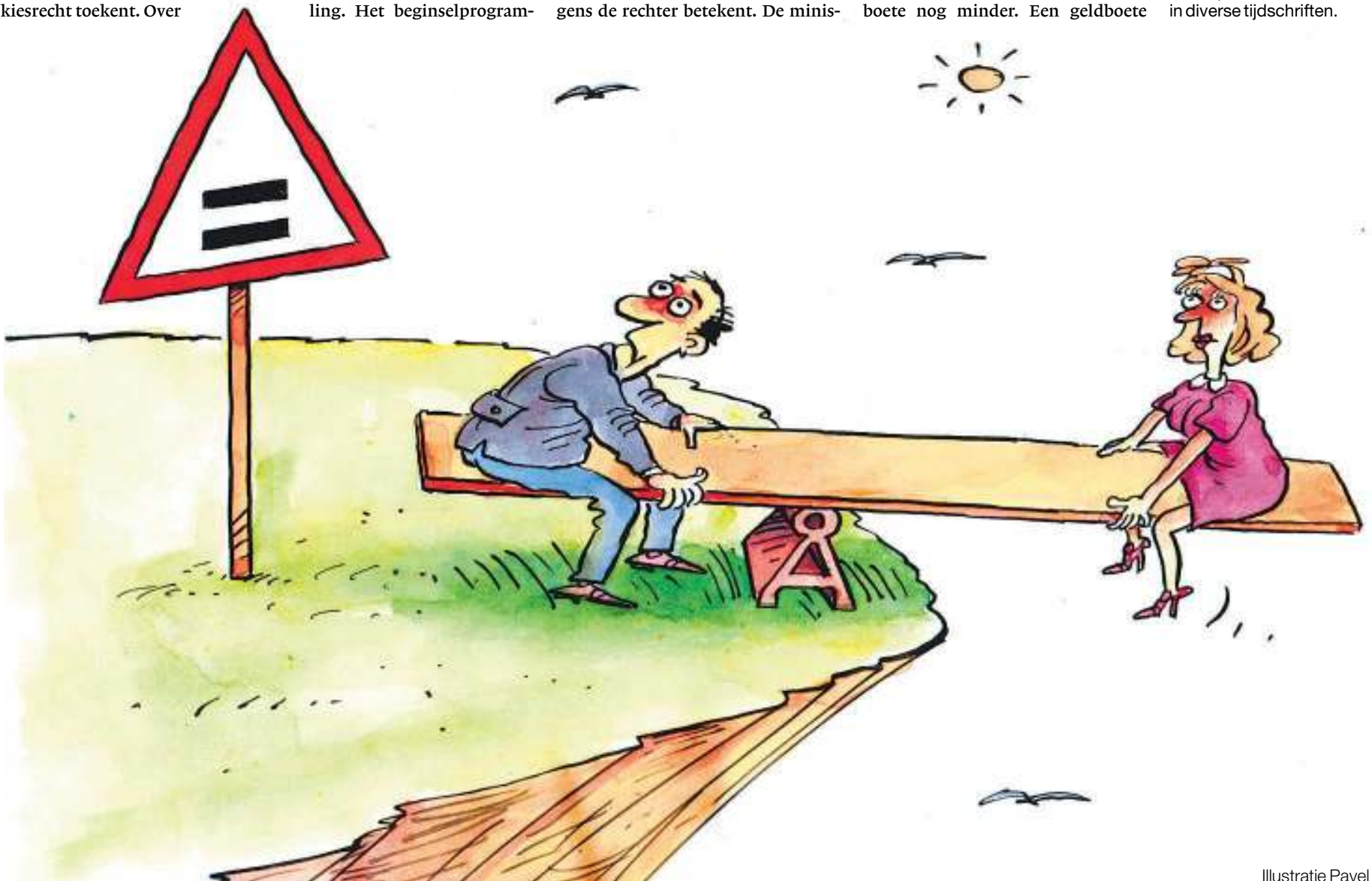
ter ziet dan een probleem: is de maatregel wel effectief? Die eis leidt er immers niet noodzakelijk toe dat er vrouwen op de kieslijst staan. Een vrouwenquotum wel, maar maakt meer inbreuk op grondrechten.

De rechter noemt als voorbeelden van maatregelen een partijverbod en een subsidieverbod. Maatregelen zijn dus sancties. Een effectieve maatregel is een sanctie die niet wordt opgelegd, omdat de SGP die wil ontlopen door formele belemmeringen voor vrouwen op de kieslijst op te heffen. Een subsidieverbod was volgens de rechter niet effectief gebleken. Een effectieve maatregel moet de minste inbreuk maken op de grondrechten van de SGP. Een partijverbod maakt een verregaande inbreuk. Een verbod op verkiezingsdeelname gaat minder ver, een geldboete nog minder. Een geldboete

groter dan de subsidie maakt meer inbreuk dan een subsidieverbod, maar is misschien wel effectief. Zijn meer effectieve sancties denkbaar, dan moet de sanctie getroffen worden die de minste inbreuk maakt.

Wie heeft belang bij de misverstanden? Het Clara Wichmannfonds dat tegen de Staat procedeerde en een vrouwenquotum suggereert. Maar een vrouwenquotum is niet in het belang van vrije verkiezingen. Kiezers moeten kunnen stemmen op de kandidaten die zij willen. Als het vrouw-zijn voor een partij geen belemmering is, maar kandidaten op de lijst zijn toch veel of zelfs allemaal mannen, dan moet dat kunnen. Allemaal vrouwen net zo goed.

Rob Kooijman is juridisch onderzoeker en publiceerde over de SGP-zaak in diverse tijdschriften.

Illustratie Pavel Constantin

Die toezegging van de SGP is niet genoeg

Goed dat de SGP nadenkt over vrouwen op de kieslijst. Maar de staat moet ook opletten, stellen **Mieke van der Burg** en **Anniek de Ruijter**.

Zou er binnenkort werkelijk een eind komen aan het al jaren durende gevecht tegen de weigering van de Staatskundig Gereformeerde Partij (SGP) om vrouwen die dat willen op kieslijsten te plaatsen? De uitspraak van SGP-voorzitter Maarten van Leeuwen eerder deze week doet het vermoeden.

Toch zijn er redenen om te twijfelen. Voormalig minister Spies van Binnenlandse Zaken (CDA) zei afgelopen oktober nog het aan de SGP zelf over te laten „effectieve maatre-

gelen” te nemen. Dat terwijl de Hoge Raad in zijn arrest van 9 april 2010, dat onlangs door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens is bevestigd, maatregelen van de Staat had verlangd. Het hoofdbestuur van de SGP gaf minister Spies destijds te kennen dat er „een intern traject is gestart dat moet leiden tot het in overeenstemming brengen van de statuten en reglementen met het geldend recht”. Uiterlijk voor 1 december zou de minister meer over dit traject horen – dat is deze week gebeurd – en in de eerste helft van 2013 volgt besluitvorming hierover binnen de partij.

Natuurlijk is het positief dat er binnen de SGP wordt nagedacht. Maar aangezien de bindende en direct uitvoerbare uitspraak van de Hoge Raad al niet voldoende was voor de SGP om in beweging te komen, is het te voorbarig om het nu helemaal aan de SGP over te laten.

Verder leek minister Spies het voldoende te vinden dat de SGP enkel de statuten en reglementen aanpast. Dit is verrassend omdat al sinds 2006 sprake is van een seksneutrale formulering in die statuten. De toezegging van de SGP lijkt dan ook geen garantie te bieden op het daadwerke-

Het is te voorbarig om dit helemaal aan de SGP over te laten

lijk toelaten van vrouwen op kieslijsten voor politieke vertegenwoordigende organen, zoals gemeenteraden en Tweede Kamer. Dit is te meer een probleem omdat de Hoge Raad duidelijk heeft uitgesproken dat – mede op grond van het VN-Vrouwenverdrag – niet alleen de juridische be-

lemmeringen moeten worden opgeheven, maar ook de feitelijke belemmeringen. De Hoge Raad overweegt niet voor niets dat het moet gaan om maatregelen die er echt toe leiden dat de SGP het passief kiesrecht aan vrouwen toekent. Dit veilig stellen is en blijft een verplichting van de Staat die noopt tot wetgeving. Maatregelen van de SGP doen niets af aan deze verplichting.

Nu wordt er vaak beweerd dat de SGP en de vrouwen ervan dit zelf moeten oplossen. Waar bemoeien andere (vrouwen)organisaties zich mee? Deze vrouwen zouden zich helemaal niet verkiesbaar willen stellen. Nog afgezien van het feit dat dit maar ten dele waar is – uit onderzoek blijkt immers dat bijna eenderde van de SGP-leden en de helft van de SGP-jongeren het huidige discriminerende vrouwenstandpunt niet deelt – gaat het hier niet om het verplichten van de SGP-vrouwen zich verkies-

baar te stellen. Waar het om gaat is dat alle vrouwen, dus ook de vrouwen binnen de SGP, zich kandidaat moeten kunnen stellen voor een openbaar ambt.

In algemene zin gaat het dus om de verdediging van het passief kiesrecht tegen elke discriminerende inperking, in het belang van ons allemaal. Dit fundamentele recht is onlosmakelijk verbonden met een democratische rechtsstaat, zoals het Europese Hof in haar recente uitspraak heeft benadrukt. Het zou Nederland sieren wanneer dat net als in heel veel andere landen wettelijk geborgd wordt en niet wordt overgelaten aan de interne reglementen van partijen.

Mieke van der Burg is voorzitter van de Vereniging voor Vrouw en Recht. Anniek de Ruijter is voorzitter van het Proefprocessenfonds Clara Wichmann.